

## SPIS TREŚCI

SŁOWO WSTĘPNE 7

PODZIĘKOWANIA 19

### ROZDZIAŁ PIERWSZY

#### KRÓTKA HISTORIA PRAW CZŁOWIEKA 23

Prawa jednostki 25

Początki 25

Dwie tradycje praw 28

Prawa drugiej generacji 30

Prawa człowieka 35

Pierwsze propozycje 35

Deklaracja 41

Kompromis 54

Prawa jednostki i prawa człowieka 58

Rewolucja praw 63

Międzynarodowe prawa człowieka 63

Odzyskanie praw 68

Prawa i obowiązki 74

Nowe wyzwania 79

Prawa człowieka i „wojna z terroryzmem” 90

Obowiązek chronienia 96

Prawa i zasoby 101

Prawa człowieka i humanitaryzm 109

PODSUMOWANIE 117

## ROZDZIAŁ DRUGI

**PRAWA I DEMOKRACJA 124**

Demokracja i prawa człowieka 127

Demokracja konstytucyjna 129

Logika demokracji i logika praw 134

Trudności demokratycznego tworzenia konstytucji 139

Demokracje nieliberalne i populistyczne 140

Demokracja elektroniczna 142

Prawa indywidualne i grupowe 147

Wykluczenie 153

Obywatelstwo i opieka społeczna 158

Czy demokracja wystarczy? 163

Emancypacja prawna 167

PODSUMOWANIE: NOWA KONCEPCJA DEMOKRACJI 171

## ROZDZIAŁ TRZECI

**PRAWA I POTRZEBY 174**

Kategorie praw człowieka 176

Prawa socjalno-ekonomiczne jako prawa człowieka 184

Czy prawa socjalne różnią się od praw obywatelskich  
i politycznych? 187

Status prawny praw socjalnych 191

Prawa socjalne w międzynarodowych prawach człowieka 192

Rozwiązania konstytucyjne 197

Prawa i potrzeby 204

Czego dotyczą prawa socjalne? 207

Potrzeby podstawowe 210

|                                        |     |
|----------------------------------------|-----|
| Warunkowy charakter praw socjalnych    | 214 |
| Prawa socjalne w państwie ograniczonym | 217 |
| Funkcja regulacyjna                    | 217 |
| Wyznaczanie celów polityki społecznej  | 219 |
| Realizowanie celów polityki społecznej | 222 |
| Konstytucyjne prawa socjalne           | 225 |
| PODSUMOWANIE                           | 226 |

## ROZDZIAŁ CZWARTY

**PRAWA I KULTURY** 229

|                                                                               |     |
|-------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Uniwersalne źródła praw człowieka                                             | 231 |
| Zakwestionowanie uniwersalności                                               | 233 |
| Autorytarny rozwój                                                            | 236 |
| Relatywizm kulturowy                                                          | 238 |
| Nowa krucjata Zachodu                                                         | 241 |
| Argumenty przeciwko kulturowemu relatywizmowi                                 | 243 |
| Wolność i rozwój                                                              | 245 |
| Argumenty za uniwersalizmem                                                   | 251 |
| Modernizacja i prawa                                                          | 252 |
| Argumenty ewolucyjne                                                          | 255 |
| Punkty sporne                                                                 | 257 |
| Dyktat Zachodu                                                                | 257 |
| Zmiana ideologii                                                              | 262 |
| Zmiana treści                                                                 | 264 |
| Jednostka i wspólnota                                                         | 266 |
| Czy można odbudować ponadkulturowy <i>consensus</i> w kwestii praw człowieka? | 271 |
| Prawa człowieka i filozofia praw człowieka                                    | 274 |
| Dwa rodzaje naruszeń praw                                                     | 280 |
| PODSUMOWANIE: „TWARDY” I „MIĘKKI” UNIWERSALIZM                                | 284 |

ROZDZIAŁ PIĄTY

**PRAWA CZŁOWIEKA I INNE WARTOŚCI 290**

Prawa i godność 292

Prawa w przestrzeni publicznej 299

Prawa w relacjach jednostka – państwo 299

Prawa i społeczeństwo 301

Prawa człowieka w przestrzeni prywatnej 305

Horyzontalne zastosowanie praw 305

Prawa człowieka jako zasada regulatywna 308

Między moralnością a prawem 313

Ponad imperium praw 316

Roszczenie i dawanie 317

Prawo do nierozszczenia praw 320

Prawa i dążenie do szczęścia 324

Prawa i etyka 326

Zakończenie 329

Bibliografia 331

Indeks osobowy 361